

A FEJLESZTŐ ÉRTÉKELÉS NEMZETKÖZI TENDENCIÁI

Vass Vilmos
Veszprémi Egyetem

Kulcsszavak: fejlesztő értékelés, közösségi elszámoltathatóság, személyre szabott tanulás

A jelenlegi értékelési gyakorlat elsősorban a tanulás értékelését (*assessment of learning*) tekinteti céljának és nem a tanulás fejlesztéséért (*assessment for learning*) történik. Több nemzetközi szervezet égisze alatt zajlanak elméleti és alkalmazott kutatások a fejlesztő értékelésre vonatkozóan. A fejlesztő értékelés a tanítás során, osztálytermi szituációban gyakran és interaktívan alkalmazott értékelési mód, amely arra szolgál, hogy megállapítsa a tanuló fejlődését és tanulási szükségleteit, és ehhez igazítsa a tanítási folyamatot.

Alapkérdések:

- Van-e folyamatos kapcsolat a tanulás-tanítási folyamatok és az értékelés között?
- Mennyire az osztályzatért tanulnak a diákok?
- Milyen visszajelzéseket kapnak a tanulók a tanulásukra vonatkozóan?

Az előadás a fejlesztő értékelés kereteinek, alapelveinek rövid bemutatásán és a közösségi elszámoltathatóság fogalmának felvillantásán túl részletesen kitér a fejlesztő értékelés nemzetközi folyamataira. Számos ország fejlesztéseinek bemutatásával elsősorban a tanulók, a szülők és a pedagógusok szerepére, feladataira fókuszál. Végezetül sor kerül a folyamatok összegzésére, a következtetések levonására. Alaphipotézis, hogy a fejlesztő értékelés tudatos, tervszerű, a napi pedagógiai jó gyakorlatra építő, lassú, hosszú távú folyamat. (A fejlesztő értékelés eszközeit, a konkrét megvalósítás formáit *Hunya Márta*, az OKI munkatársa ismerteti egy külön előadás keretében.) A fejlesztő értékelés kereteit bemutatván elsősorban érdemes kiemelni a bizalommal teli, a tanulást ösztönző, nyitott, demokratikus légkört. Másodsorban alapvető feladat az operacionalizált célok meghatározása, azaz érthető, konkrét, teljesíthető, mérhető, a tanulási képesség fejlesztését előtérbe helyező; közös, egyeztetett (tanuló, szülő, pedagógus) célok megfogalmazásáról van szó. Nyilvánvaló, hogy a fejlesztő értékelés aktív részvételt kíván meg a tanulótól, szülőtől, pedagógustól egyaránt. Az értékelést segítő és támogató módszertani repertoár a pedagógusmesterség egyik fontos része, az oktatási intelligencia fontos alkotóeleme. Ennek oka, hogy magát az értékelési folyamatot, az eszközöket és az adatokra épülő eredményeket is átláthatóvá kell tenni, nyilvánosságra kell hozni. A közösségi elszámoltathatóság gondolata éppen ezért az elvárható személyes felelősség mellett a kölcsönös egymásraltaltságot is hangsúlyozza. A kiinduló helyzet feltárása, feltérképezése után két kérdés közös (tanulók, szülők, pedagógusok) végiggondolása következik. (1) Hová szeretnénk eljutni? (2) Hogyan szeretnénk a közös céljainkat megvalósítani? Mindez a tanulás és tanórai tervezés konzisztens, egymásra épített kapcsolatát igényli. A személyre szabott fejlesztés előnyei mellett benne rejlik a hatékony differenciálás lehetősége. A fejlesztés és értékelés minden partner számára átláthatóvá és tudatossá válik.